

УДК 338.48 (477)

С. С. ГАЛАСЮК

м. Одеса

svetlana-galasyuk@rambler.ru

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

У статті визначені групи факторів, які перешкоджають та сприяють розвитку молодіжного туризму в Одеському регіоні. Проаналізовано комплекс заходів з організації молодіжного туризму, викладених в обласній програмі розвитку туристично-рекреаційної сфери. Указано на нестачу бюджетних засобів розміщення, туристичних маршрутів для молоді та пропозицій для власників посвідчень ISIC. Зроблено висновок про необхідність об'єднання зусиль місцевих органів влади, громадських організацій та представників туристичного бізнесу для розвитку молодіжного туризму на якісно новому рівні. Пропоновано впровадити певні заходи з активізації молодіжного туризму на території Одеської області.

Ключові слова: *молодіжний туризм, хостели, посвідчення ISIC.*

Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму на території Одеської області потребує системності і комплексності, оскільки сама галузь «туризм» носить яскраво виражений міжгалузевий характер, задіюючи різні сектори економіки, культуру, природну спадщина тощо.

Основними чинниками, стримуючими розвиток молодіжного туризму в Україні та Одеській області, є наступні:

- триваючі кризові явища в економіці, які супроводжуються скороченням споживчого попиту внаслідок зниження доходів населення;
- складна політична ситуація в країні, військові дії на Донбасі, загроза терористичних актів;
- значний моральний і фізичний знос існуючої матеріально-технічної бази підприємств сфери гостинності; недостатня кількість засобів розміщення

туристичного класу (хостелів, молодіжних туристичних баз, дитячих таборів) із сучасним рівнем комфорту в традиційних центрах туризму, а також їх суттєва територіальна диспропорція;

- нерозвинена туристична інфраструктура: брак комфортабельного транспорту, незадовільний стан автодоріг, недостатня кількість закладів придорожного сервісу;

- недосконалий стан багатьох об'єктів історико-культурної і природної спадщини;

- невідповідні вимогам і очікуванням туристів гостинність і кваліфікація персоналу сфери туризму, недостатній рівень розвитку додаткових послуг тощо.

Найбільш ефективний підхід до вирішення зазначених проблем – використання програмно-цільового методу, що забезпечує взаємозв'язок заходів, різних за термінами, ресурсами, виконавцями, а також оптимальну організацію управління реалізацією програми та контроль за ходом її виконання.

Останнім часом науковці приділяють увагу таким аспектам молодіжного туризму, як: визначення його особливостей та специфічних ознак [1], проблем та перспектив розвитку [2]; провадження соціологічних досліджень на предмет виявлення переваг і потреб молодих туристів [3], розроблення програм турів, туристичних походів, екскурсій для молоді, здійснення анімаційної діяльності в молодіжному туризмі [4] тощо. Проте зараз у фаховій літературі практично немає наукових праць, присвячених активізації молодіжного туризму на основі державно-приватного партнерства у межах певного регіону України.

Метою статті є аналіз заходів з організації молодіжного туризму, передбачених обласною програмою розвитку туристично-рекреаційної сфери, а також дослідження сучасного стану інфраструктури цього виду туристичної діяльності для внесення пропозицій щодо його активізації.

У даний час в нашому регіоні діє «Програма розвитку туристично-рекреаційної галузі Одеської області на 2011-2015 роки» [5], основні заходи

якої з організації молодіжного та дитячо-юнацького туризму представлено на рис. 1.

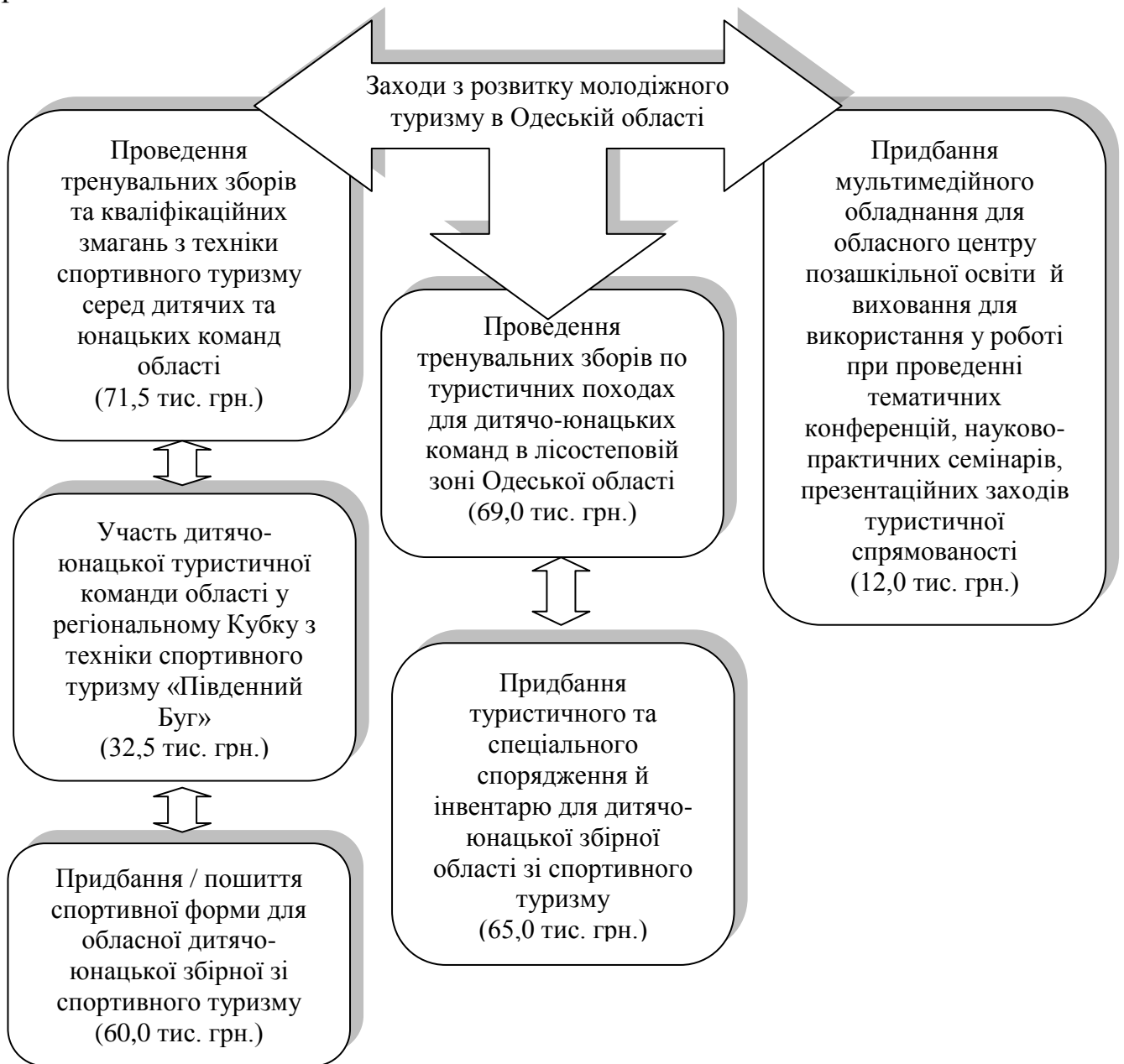

Рис. 1. Заходи з організації молодіжного туризму відповідно до «Програми розвитку туристично-рекреаційної галузі Одеської області на 2011-2015 роки»

Варто відмітити, що всі заходи умовно розділені на три види – підтримка спортивного туризму, організація туристичних походів, придбання необхідного мультимедійного обладнання для проведення тематичних конференцій, науково-практичних семінарів та різноманітних презентаційних заходів обласним гуманітарним центром позашкільної освіти. Загальний бюджет,

закладений в обласну програму для реалізації даних заходів, склав 310 тис. грн. на п'ять років. Разом із тим, у цьому документі відсутні заходи щодо державної підтримки розвитку молодіжного туризму в Україні, які були затверджені Кабінетом Міністрів [6]. Таким чином, на регіональному рівні необхідно було ініціювати роботи, пов'язані із створенням мережі молодіжних готелів (туристичних баз, хостелів), з розробкою туристичних маршрутів для школярів і студентів, з проведенням молодіжних туристичних фестивалів, з підтримкою благодійних акцій в даному виді соціального туризму, з організацією наукових досліджень у сфері молодіжного туризму та ін.

Слід зазначити, що регіон, в якому передбачається розвивати молодіжний туризм, повинен володіти певними складовими, – такими як засоби розміщення, заклади харчування, транспортна інфраструктура, об'єкти туристичного інтересу. В цьому плані привабливість Одеської області для розвитку молодіжного туризму визначається наступними факторами:

- цікава історична і культурна спадщина;
- певні успіхи в секторі готельного господарства, який почав формуватися під потреби молодих туристів;
- досить розвинута мережа транспортного сполучення;
- можливість проведення змагань із різних видів спорту;
- рекреаційно-бальнеологічні ресурси тощо.

Тим не менш, у даний час в Одеській області існують певні проблеми, вирішення яких дозволить туризму, в тому числі й молодіжному, розвиватися більш активно. Так, наприклад, одним із ключових чинників залучення туристів є розгалужена транспортна система і доступність атрактивних місць. Враховуючи, що стан дорожнього полотна в Одеському регіоні є незадовільним, актуальною стає розробка і виконання програми реконструкції головних автодоріг, що ведуть з Одеси до майбутніх центрів молодіжного туризму області. Також слід врахувати і надання туристам можливості пересуватися на велосипедах і пішки. Однак для велотуристів не створено спеціальних трас, практично немає місць для паркування велосипедів і слабо

розвинена їх оренда. При проведенні спортивних заходів, особливо з орієнтування на місцевості та аматорських ігор, необхідно виділити спеціально обладнані майданчики та території, як у межах міста, так і в регіоні. Туристичний потенціал Одещини дозволяє проводити різного роду змагання і заходи, необхідною умовою яких є наявність природних ландшафтів і пам'яток культурно-історичної спадщини. За підтримки місцевих органів влади, залучення спонсорів та меценатів, наявності цільової програми розвитку молодіжного туризму, активної реклами та інших маркетингових заходів, представляється можливим значно збільшити туристопотік в регіон.

Важливу роль відіграють і засоби розміщення для молодих туристів – хостели, молодіжні турбази, літні табори відпочинку. Згідно зі статистичними даними, серед 250 закладів готельного типу, розташованих в Одеській області, діють лише 4 хостели. Проте при проведенні дослідження було встановлено, що їх декілька більше – принаймні тільки в Одесі існує 28 хостелів, 18 з яких представлені на сервері бронювання Booking.com, де отримали відповідні оцінки за якість обслуговування. Решта хостелів надають інформацію про себе на власних сайтах. Слід зазначити, що в Одеському регіоні діє «Асоціація хостелів Одеси», однак вона об'єднує лише два засоби розміщення – готелі «Зірка» та «Ришельє», які, судячи з інформації їх сайтів, не є хостелами.

Незважаючи на введення в експлуатацію нових хостелів, рівень розвитку бюджетних засобів розміщення в області не може задовольнити наявний попит, особливо, в період літніх канікул, коли спостерігається гостра нестача місць для проживання. Слід звернути увагу, що якість обслуговування в них не завжди збігається з очікуваннями гостей і часто не відповідає заявленому рівню. Ціновий фактор також відіграє важливу роль. При формуванні молодіжних турів, орієнтованих на масового споживача, особливо важливим стає питання ціни всього турпакета, основною витратною складовою якого є вартість проживання. Таким чином, наявність недорогого засобу розміщення, розташованого недалеко від центру міста або морського узбережжя, буде перевагою для туроператора, який формує турпродукт і має договірні

відносини з даним закладом. У результаті виграють усі гравці ринку – туроператор пропонує тури з найкращим поєднанням «ціна-якість», засоби розміщення збільшують коефіцієнт завантаження, а місцевий бюджет поповнюється податковими надходженнями від підприємств сфери туризму та супутніх галузей економіки.

Крім організації проживання, перевезення, екскурсійного та дозвілєвого обслуговування, передбачених програмою туру, необхідно враховувати інтерес молоді до заходів подієвого характеру, які дозволяють забезпечити зворотність туристичних потоків. Так, наприклад, в Одеському регіоні особливою популярністю користуються фестивалі «Гуморина» та «День міста», які проводяться за підтримки облдержадміністрації та мерії. Навесні 2015 року особливо яскраво пройшов XII-й Міжнародний фестиваль «Асамблея туристичного бізнесу», який зібрав учасників не тільки з України, але й з інших держав. У програмі цього фестивалю було багато заходів, спрямованих на молодь (студентів та старшокласників) та дітей.

Для розвитку молодіжних фестивалів Одеська область має величезний потенціал. Проте він використовується не повною мірою. Деякі з фестивалів, заявлені як щорічні, проводяться лише епізодично. Наприклад:

- міжнародний молодіжний туристично-мистецький фестиваль «Свіжий вітер» (с. Миколаївка Білгород-Дністровського району);

- молодіжний молдавський фестиваль «Мерцішор» (за підтримки Молдавської національно-культурної асоціації);

- міжнародний молодіжний фестиваль «Баян-парад» (за підтримки Одеської національної музичної академії ім. А. В. Нежданової, Одеського училища культури і мистецтв ім. К. Ф. Данькевича);

- фестиваль «Райдуга мов» (за ініціативою молодіжного есперанто-клубу «Вердажо»);

- молодіжний фестиваль «Молодь-FEST», який, як і всі попередні, проходив за організаційної підтримки управління культури і туризму, національностей та релігій одеської ОДА.

Для стимулювання розвитку молодіжного туризму в Одеському регіоні необхідно також активізувати надання знижок молодим туристам – власникам посвідчень ISIC («International Student Identity Card») (табл. 1).

Таблиця 1

Знижки, які надаються молодим туристам – власникам посвідчень ISIC в Одесі

Об'єкти туристичного інтересу	Найменування	Розмір знижки
Засоби розміщення	«Клумба» (мережа готелів), «Лафа» (хостел), «Шанхай-Блюз» (готель, ресторан и караоке-бар)	15%
Транспортні організації	«Ecolines» (Міжнародні автобусні перевезення)	10%
Заклади ресторанного господарства	«Йокогама» (мережа ресторанів), «Південна Пальміра»	5%
	«Печескаго», «Туркуаз», «Шамбала»	10%
Розважальні комплекси	«Метроном»	25-30%
Клуби	«Акваріум»	50%
Атракції	«Колоріто-парк»	Спеціальні пропозиції
Страхові компанії	PZU Україна	5-15%
Магазини	«Baltman» (мережа магазинів спортивного одягу), «Play», «Sin City», «Медіацентр»	5%
	«Мелодіон» (магазин музики и кіно)	7%
	«Кладей», «Sea Express», «Сюрприз» (подарунки, сувеніри), «Улюблений», «Gipfel» (магазин висової моди для кухні)	10%
Асоціації	«АПОС України» - Асоціація студпрофкомів	5%

Варто зазначити, що сьогодні ISIC є єдиним визнаним у світі посвідченням особи та статусу людини, що навчається. Це посвідчення випускається в 120 країнах світу, надає понад 40 тисяч знижок та пільг його власникам; програма підтримується на державному рівні і налічує 4,5 млн. членів спільноти ISIC щорічно [7]. Однак в нашій країні можливості для користування посвідченням ISIC поки ще досить обмежені. Зокрема, в Одесі уповноваженими офісами оформлення посвідчень ISIC є чотири організації: «Колізей» (ТМ «Studentland»), «Муніципальний туристичний інформаційний

центр», «Bridge School» та «АПОС України». Спектр надаваних знижок малий зважаючи на невелику кількість організацій-учасників даної акції. Розмір знижок – набагато нижче, ніж в європейських країнах. Також слід зазначити, що не всі пропозиції учасників проекту ISIC в Одесі дійсно представляють інтерес для молодих туристів.

Одним із вирішальних факторів розвитку молодіжного туризму в Одеській області є забезпечення державно-приватного партнерства в цій сфері діяльності. Так, для розвитку молодіжного туризму на території Одеського регіону доцільно створити координуючий орган, відповідальний за стратегію, формування комплексу заходів для молоді, оцінку ефективності їх проведення. Таким органом може стати Комітет сприяння розвитку молодіжного туризму при Одеській обласній раді. Саме ця установа повинна об'єднати зусилля місцевих органів влади, громадських організацій та підприємців, зайнятих у туристичному бізнесі.

Основне завдання зазначеного Комітету має полягати у формуванні на території регіону конкурентоспроможної туристично-рекреаційної галузі, спрямованої на розвиток молодіжного туризму, та забезпеченні, з одного боку, попиту споживачів на туристичні послуги, а з іншого, значного внеску у соціально-економічний розвиток регіону за рахунок більш повного використання культурно-історичної та природної спадщини.

Для активізації молодіжного туризму нами пропонується спрямувати діяльність одеського Комітету на здійснення наступних заходів:

- формування сукупності фінансових, організаційних умов для розвитку туристично-екскурсійного потенціалу в районах і містах обласного підпорядкування;
- сприяння будівництву нових та модернізації діючих засобів розміщення, діяльність яких пов'язана з наданням послуг молодим туристам;
- створення єдиної торгової марки, яка надається туристичним фірмам і підприємствам туристичного сервісу, що займаються розвитком молодіжного туризму, на конкурсній основі;

- інтенсивне використання існуючих, відновлення колишніх і розробка нових молодіжних туристичних маршрутів по Одеській області;
- розробка туристично-екскурсійної карти Одеського регіону із зазначенням туристичних маршрутів, класифікованих за видами, порою року, інтересами різних категорій молодих туристів, акцентованих на певних населених пунктах, архітектурних, будівельних, археологічних, природно-ландшафтних, історичних та інших об'єктах;
- рекламування туристичних можливостей Одеської області в регіонах-постачальниках туристів – Київському, Харківському, Дніпропетровському, Чернігівському, Вінницькому, Львівському та ін.;
- введення нових пільг та вдосконалення існуючої системи знижок для молоді, що подорожує в межах Одеської області, залучення більшої кількості підприємств-учасників акції ISIC;
- розвиток галузевої науки, здійснення наукових досліджень у сфері туризму Одещини;
- формування сучасної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері туризму, у тому числі й молодіжному.

Список використаних джерел

1. Гераськіна О. Соціологічний погляд на особливості молодіжного туризму / О. Гераськіна // Україна та світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Х.: НТУ «ХП», 2014. – С. 211-212.
2. Нікітенко С. І. Розвиток молодіжного та дитячого туризму в незалежній Україні: проблеми та перспективи / С. І. Нікітенко // Наукові праці. – 2006. – Том 62. – Вип. 48. – С. 64-68.
3. Вотеїчкіна Н. М. Проблеми і перспективи розвитку молодіжного (студентського) туризму Херсонщини / Н. М. Вотеїчкіна // Херсонщина – відпочинок, лікування, подорожі в екологічних умовах Таврії : матеріали III міжнар. туристичного форуму. – Херсон, 2013. – № 2 (3). – С. 217-224.

4. Палаткина Г. В. Молодежный туризм : учебн. пособ. для студентов, обучающихся по специальности 040104 «Организация работы с молодежью» / Г. В. Палаткина. – Астрахань : Астраханский университет, 2012. – 206 с.
5. Програма розвитку туристично-рекреаційної галузі Одеської області на 2011-2015 роки / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://oblrada.odessa.gov.ua>.
6. Про затвердження заходів щодо державної підтримки розвитку молодіжного та дитячого туризму : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 298-р від 12 травня 2004 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/298-2004>.
7. Офіційний сайт ISIC в Україні / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.isic.org.ua>.

S. GALASYUK

Odessa

THE DIRECTIONS OF YOUTH TRAVEL ACTIVIZATION IN THE ODESSA REGION

In article groups of factors which interfere are defined and promote development of youth travel in the Odessa region. The actions for the organization of youth travel stated in the regional program of development of the tourist and recreational sphere are analysed. It is specified shortage of budgetary funds of placement, tourist routes for youth and offers for owners of certificates of ISIC. The conclusion is drawn on need of association of efforts of local authorities, public organizations and representatives of travel business for development of youth travel at qualitatively new level. It is offered to introduce certain actions for activization of youth travel in the territory of Odessa region.

Key words: *youth travel, hostels, certificates of ISIC.*

С. С. ГАЛАСЮК

г. Одесса

НАПРАВЛЕНИЯ АКТИВИЗАЦИИ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА В ОДЕССКОМ РЕГИОНЕ

В статье определены группы факторов, которые препятствуют и содействуют развитию молодежного туризма в Одесском регионе. Проанализированы мероприятия по организации молодежного туризма, изложенные в областной программе развития туристско-рекреационной сферы. Указано на недостаточное количество бюджетных средств размещения, туристических маршрутов для молодежи и предложений для владельцев удостоверений ISIC. Сделан вывод о необходимости объединения усилий местных органов власти, общественных организаций и представителей туристического бизнеса для развития молодежного туризма на качественно новом уровне. Предложено внедрить определенные мероприятия по активизации молодежного туризма на территории Одесской области.

Ключевые слова: *молодежный туризм, хостелы, удостоверения ISIC.*

Стаття надійшла до редколегії 03.07.2015